№ 252

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Czwartek dnia 6 Listopada v. s. 1819 roku.

	Czas obserwacyi	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry.	Odmia. w powie
Obserwacye meteorologiczne.	dnia 5 godz. 3 z połu.	27 cal. 10, 0, lin.	— 2 5 stopn.	Zachodni	Pochmurne
	— 5 godz. 9 wiecz.	27 — 9, 4, —	— 3 5 —	Zachodni	Snieg
	— 6 godz. 7 z rana	27 — 8, 5,	— 5 —	Zachodni	Snieg

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, dnia 9 listopada.

Wczoray, dnia 8 b. m. rozpoczął się tu jarmark walny *Wszystkich Swiętych*, po ogłoszeniu jak zwykle przez dzwony o godzinie 12tey w południe. Sprzyja mu tegoroczna pora jesienna jeszcze piękna i dosyć pogodna. Z napływu osób trudniących się handlem i z wielości częścią już sprowadzonych, częścią jeszcze spodziewanych, przyjemną cieszyć się można nadzieją, że interessa handlowe, przy tylu korzyściach zapewnionych dla handlu i przemysłu przez Naymiłościwiey nam panującego Monarchę, wezmą obrót pomyślny, tak dla zagranicznych jak i dla kupców krajowych. Wszystkie dawnieysze urządzenia tyczące się walnego jarmarku trwają w swojey mocy, jako też wszelkie środki ostrożności nakazane przez zwierzchność dla zabezpieczenia towarów w obszernych zabudowaniach Marywillu.

AUSTRYA.

Praga dnia 24 października. Na tegoroczny seym Królestwa Czeskiego mianował N. Cesarz naywyższego sędziego i prezesa Jana Hr. *Łazańskiego*, pierwszym kommissarzem, 2gim i 3cim Szamb. Franc. Hr. *Desfours* i strażnika koronnego Józefa Barona *Bredfeld*. W wiliją zgromadzenia seymu dnia 18 b. m., pierwszy kommissarz odwiedził Naywyższego Burgrabiego Czeskiego, Hr. Franciszka *Kolowrata* i złożył mu list wierzytelny. Dnia 19 o godzinie 10 zrana zgromadziły się stany królestwa w sali zamku prazkiego, dokąd w okazałym orszaku udał się Naywyższy Burgrabia. Wyznaczona od stanów deputacya zaprosiła pierwszego kommissarza do sali obrad, który przy wystąpieniu woyska przybył i stosowną mową zagaił posiedzenia; poczém przy otwartych drzwiach odczytał sekretarz w języku czeskim i niemieckim postulata Monarchy. Naywyższy Burgrabia odpowiedział na mowę pierwszego kommissarza; postulata przyjęte zostały i pierwszy kommisarz zakończył posiedzenie seymu; poczém nastąpił wielki obiad u pierwszego kommissarza.

Brünn dnia 25 października. Dnia 19 b. m. zaczął się tu seym margrabstwa Morawii. Poprzedzającego dnia ogłoszono zamknięcie seymu z roku 1819, a rozpoczęcie seymu na rok następny. Baron *Hess*, prezes appelacyi, jeden z kommisarzy cesarskich, podziękował stanom w imieniu Monarchy za okazaną powolność. Odpowiedział na tę mowę Hrabia *Mitrowski*, gubernator, wynurzając nieograniczone przywiązanie stanów do N. Cesarza. Dnia 19 b. m. rozpoczął się seym na rok 1820. Po mszy w kościele ś. *Tomasza* i odśpiewaniu *Veni Sancte Spiritus*, zgromadziły się stany, i wybrały deputacyą do przyjęcia dwóch mianowanych przez Cesarza Jmci kommissarzy. Hrabia *Bubna*, pierwszy kommissarz, oddając Hrabiemu *Mitrowskiemu*, prezesowi seymu, postulata cesarskie, miał mowę, na którą tenże prezes odpowiedział. Po przeczytaniu postulatów przez sekretarza seymowego, wzięły je stany pod rozwagę, i na tém skończyła się uroczysta ta czynność. Nazajutrz był wielki obiad u gubernatora, a dnia 21 u pierwszego kommissarza cesarskiego. (*z gaz. lwow.*)

PRUSSY.

Berlin, dnia 2 listopada. Królewic następca tronu i Xiążę Meklembursko-Strelitzki *Karol*, wyjechali ztąd do *Strelitz*.

Na rozkaz ministeryum policyi, zabrano tak tu jako też w *Merseburgu* napisany przez Pana *Hardwigt Hundt*, zwanego *Radowskim*, romans komiczno-satyryczny pod tytułem: *Indyczki*, który xięgarz *Klein* w *Merseburgu* drukować kazał. Pociągniono do odpowiedzi tak cenzora, jako też sprzedającego xięgarza.

Bezpośrednia kommissya do rozpoznania zabiegów demagogicznych w Prusach, zostaje pod stérem ministeryum sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Prezesem jey jest P. *Trützschler*, wice-prezes sądu kameralnego. Wspomniona kommissya może wydawać wszelkie rekwizycye i postanowienia, jakich uzna potrzebę stosownie do zamierzonego sobie celu.

NIEMCY.

Od brzegów Menu, dnia 29 października. Król Wirtemberski powrócił z *Warszawy* do *Stuttgardu*.

Porucznik *Schulze* w *Darmstadt* wyznał, iż jest autorem gorszącego katechizmu, który się tey wiosny po krajach niemieckich rozchodził, i z którego jedno z pism publicznych sztuttgardzkich kilka wyjątków umieściło. Wzięto go do więzienia.

Czytamy w niektórych gazetach niemieckich,

iż dnia 18 b. m. uczniowie wraz z inną młodzieżą, obchodząc rocznicę bitwy pod *Lipskiem*, palili radośne ognie niedaleko *Frankfortu* nad *Menem*, i różne rzeczy w ten ogień rzucali.

Gazeta moguncka zbija umieszczoną w dziennikach paryzkich wiadomość, jakoby dom w *Moguncyi*, gdzie dawniey odbywał się sąd kryminalny departamentu *Mont-Tonner*, był przeznaczony na posiedzenia centralney kommissyi śledczey, i jakoby na rozkaz rządu Hesko-Darmstadzkiego niezwłócznie wyporządzono 40 więzień dla osadzenia w nich osób, podeyrzanych o demagogiczne zabiegi.

Uważają: iż dotychczasowe godło gazety mogunckiey z napisem: *Fiat lex*; zniknęło od dnia 7 m. b.

Z strony Bawaryi radca ministeryalny *Hörmann*, mianowany jest członkiem kommissyi centralney w *Moguncyi*.

Bawarya dnia 22 października. Postanowienia seymu niemieckiego w *Frankforcie*, i podanie ich w królestwie bawarskiém do wykonania będą celem nowey rozwagi w *Monachium*. Zapewniają, że roztrząsać będzie to rada, do którey nayznakomitsze osoby wchodzić będą, a mianowicie: Królewic następca, Xiążę *Eugeniusz Leuchtemberg*, i marszałek *Wrede*, a podobno i Hr. *Montgelas*, dawniey pierwszy nasz minister. — Xiążę Biskup *Eichstädzki*, Józef Hrabia *Stubenberg* wzbrania się wykonać *bezwarunkowey* przysięgi na konstytucyą, jako arcybiskup bamberski, i członek pierwszey izby w królestwie bawarskiém. Zachodząca w tey mierze korrespondencya między wzmiankowanym biskupem a Xiążęciem *Wrede*, ogłoszoną została za pozwoleniem cenzury w *Landshut*. Oto jest odpowiedź tego biskupa:

„*Mości Xiążę!* Żądanie wykonania *bezwarunkowey* przysięgi na konstytucyą, pogrążyło mię w głębokich myślach, i niepomyślny wpływ na słabe zdrowie moje miało. Coby dla kraju złego wyniknąć mogło z wykonaney przeze mnie *warunkowey* przysięgi, pojąć nie mogę. Przysiągłem Królowi na wierność, którą zachowałem dotąd, i zachowywać będę do ostatniego tchu życia mojego. Przysięgam na posłuszeństwo prawom, na zachowanie konstytucyi i czuwanie nad nią, o ile zgadzać się będą z ustawami świętey naszey wiary, a konstytucya królestwa z fundamentalną ustawą, nadaną nam od Bozkiego syna Jezusa Chrystusa, bez któreyto zgodności wszystkie rozporządzenia ludzkie nie dopną celu swojego. Powodowany nakoniec tą Ewanjelii zasadą — „*odday Królowi, co Królewskiego, a Bogu co Bozkiego*" — nie mogłem i nie powinienem był, podług wewnętrznego przekonania i głosu sumnienia mojego, wykonać inney przysięgi, jak tylko *warunkową*, która w uważaniu J. K. Mości, jako też i stosownie do tytułu IV. § 9, ustawy konstytucyyney, dostateczną bydź powinna. Przytém, wiadomo jest W. X. Mości, iż okoliczności między kościołem a rządem jeszcze nie są załatwione, iż każdy biskup obowiązany jest dążyć do utrzymania dobra religii i kościoła, i że ja przez wypełnienie *bezwarunkowey* przysięgi, a bez dokładney poprzednio wiadomości, czego od kościoła wymagają, albo w przyszłości wymagać będą, stałbym się zawadą całemu chrześcijańskiemu ludowi, a szczególniey jego duchowieństwu; iż siwe moje włosy hańbą okryłbym, przekleństwo teraźnieyszych i przyszłych pokoleń wyryłbym na moim grobie, i ściągnąłbym odpowiedzialność przed Namiestnikiem Jezusa Chrystusa za moje niedbalstwo i obojętność, a nade wszystko, przed tym odwiecznym Sędzią, co wie o wszystkiém, i przed którego sądem może wkrótce stanę."

Doszły do *Wirtzburga* smutne wiadomości z okolic *Rothenburga*. Napotkano tam wściekłych psów, i lisów, kotów i inne zwierzęta. Wysłano tam natychmiast professora weterynaryi. Podróżni przybywający z *Aszaffenburga* donoszą, iż wielu ludzi z bojaźni nie chce jeść zwierzyny. — Istotney przyczyny tego nieszczęścia jeszcze dóyść nie można; zdaje się jednak, iż pies wściekły musiał pokąsać inne zwierzęta, i tak się ta choroba rozszerzyła. Zastrzelono wiele psów, kotów i innych zwierząt, a jedna kobiéta z pokąsania umarła.

NIDERLANDY.

Bruxellu, dnia 26 października. Umarł tu P. *Rouyere* były członek konwencyi narodowey we Francyi, jenerał w jey służbie, urzędnik legii honorowey, który się tu w skutek wypadków r. 1815 usunął. Przywołano do oyczyzny, ale wtedy, gdy dla ciężkiey choroby nie mógł już powrócić. Na pogrzebie jego byli wszyscy będący tu jeszcze wygnańcy francuzcy, i wolni-mularze lóż wszystkich, a P. *Crassous* miał mowę pogrzebową.

SZWECYA.

Sztokolm, dnia 22 października. Dnia 17 b. m. przybył Monarcha nasz z Królewicem następcą tronu do *Upsali*. Uczniowie tameczney akademii wyszli na przeciw niego za miasto, i przyjęli go śpiewając pieśń stosowną do okoliczności. Zabawiwszy Król godzinę w zamku wyszedł, i przychylił się do prośby uczniów, aby mu jadącemu przez miasto towarzyszyli. Przejażdżka ta odbyła się wśród śpiewów i radośnych okrzyków tak uczniów jako też mieszkańców, którzy Monarchę za swego oyca uznają. Tak rzadka jedność między Królem i narodem jest nader przyjemną dla każdego, kto szczerze kocha swoję oyczyznę. Dawniey jeszcze postanowił Monarcha wystawić obszerny gmach na bibliotekę akademii. Królewic, jako jey kanclerz, położył teraz węgielny kamień. Wczoray wieczorem powrócił Monarcha do tuteyszey stolicy.

Niedawno Król nasz uprzątnął trudności, których przybywający do Szwecyi anglicy doznawali. Okoliczność ta wraz z innemi dowodzi, jak ściśle zachodzą związki i przymierze między dworem tuteyszym i londyńskim.

Dotąd nie mieliśmy jeszcze tey jesieni mrozu w nocy. Pora roku jest ciągle łagodną; wszędzie atoli daje się czuć potrzeba deszczu.

DANIJA.

Kopenhagu, dnia 23 października. Fregata amerykańska *Sawannah*, płynąca za pomocą pary, przybyła tu w 3ch dniach z *Petersburga.* Ci, którzy ją widzieli, nie mogą wychwalić pięknego jey urządzenia. Sprzęty wewnątrz są po większey części z drzewa mahoniowego. Łańcuchy żelazne służą zamiast lin. Ławki dla podróżnych są z lanego żelaza, zielono malowane. Można dowolnie używać machiny parowey i rudla, a do obrócenia się fregaty potrzeba tylko 50 minut czasu. Płynie tak szybko, iż fregata angielska, która niedaleko Szkocyi z rozpuszczonemi żaglami za nią płynęła, w mniemaniu, iż się zapaliła, nie mogła jey dogonić. Słychać, iż jest do przedania za 60,000 piastrów.

WŁOCHY.

W gazecie berlińskiey czytamy ze Włoch pod 18 października: „Dnia 10 t. m. Nayjaśnieysza Arcyxiężna *Marya Ludwika*, Xiężna *Parmy* etc., położyła kamień węgielny do nowego mostu, który ma bydź zbudowany na rzece *Taro*, i po którym spodziewają się, że będzie jednym z naypięknieyszych pomników sztuki we Włoszech. Vicekról Lombardzko-wenecki, Arcyxiążę *Raynery*, stryy Nayjaśnieyszy Arcyxiężney, był obecny tey uroczystości. Między wielą czynami hoyności, któremi Arcyxiężna akt ten założenia kamienia węgielnego odznaczyła, było też uposażenie 24 ubogich dziewcząt, dla każdey po 250 liwrów.

Karol Emanuel IV, Król Sardyński, wyraził w testamencie swoim, że żąda bydź pochowany w mieyscu jakiém prywatném, a to w ubiorze zakonnym. Ale Papież kazał zwłoki jego pochować z uroczystością zwykłą przy pogrzebach monarszych w *Rzymie*. *Karol Emanuel* urodził się w roku 1751, rezygnował koronę 1802, żył potém naywięcey w *Rzymie*, i znosił z cierpliwością chrześcijańską wszelkie przeciwności, a osobliwie cierpienia ślepoty i dolegliwości, jakich w ostatnich latach doznawał.

FRANCYA

Paryż dnia 25 października. Francya daje dziś przytułek tym, którzy dawniey jak naymocniey przeciwko niey w pismach swoich powstawali. Oprócz professora *Görres*, przybył tu także z Niemiec doktor *Börner*, dawniey wydawca pisma peryodycznego pod tytułem: *Skrzydła czasu.* Spodziewany tu jest także radca sprawiedliwości *Martin* z *Jena*.

Dnia 20 b. m. uwięziono tu 4 młodych niemców, którzy twierdzili, iż się zaciągnęli do legionu *Hohenlohe*. Trzey z nich byli uczniami w *Jena*.

Gazeta Francyi umieściła co następuje: — „Który jest dziennik naymniey konstytucyyny? *Konstytucyonista* (Le Constitutionel.)—Który naybardziey zasługuje na cenzurę? *Cenzor* (Le Censeur.)— Który ma naymnieyszą sławę? *Sława* (La Renommée.)— Który jest naywiększym przyjacielem despotyzmu?— *Niepodległy* (L'Independant.)—Który idzie naygorzey? *Kuryer* (Le Courier.)"

Nakazano inżynierom ułożyć plan rozszerzenia kanału od *Tuluzy* do *Montauban*.

Hrabia *Chaptal* przysłał tu bardzo piękny cukier, robiony z buraków. Rękodzielnie takiego cukru w *Chaumont* nad rzeką *Ligerą*. *Tournay*, *Cerras*, *Pont à Mousson* i *Chateau-Neuf* otrzymały zaszczytne medale. Tak więc cukier z buraków stanowi ważne dla Francyi źródło handlu, który cło wlożone na cukier z trzciny, znacznie ułatwia.

AMERYKA.

(*z gaz. berl.*) Dochod stanow zjednoczonych w pierwszych 6 miesiącach 1819 roku, uczynił tylko 13,550,000 dollarów. Zmnieyszenie to przypisują aktowi kongressu, wstrzymującemu banki od wypłat metallowemi pieniędzmi.

Washington i inne miasta otoczone są ciemnemi chmurami szarańczy, gdy tymczasem w innych mieyscach grasuje żółta gorączka.

Dotąd jeszcze nie przyszło do ostatecznego układu między rządem *Buenos-Ayres* a *Artigasem*, który zaraz *sine qua non* położył, ażeby pomieniona rzeczpospolita połączyła się razem z nim przeciw portugalczykom.

TURCYA.

Stambuł dnia 25 września. W przeszłym tygodniu zdarzył się tu wypadek, który do naypamiętnieyszych za panowania teraźnieyszego sułtana należy. Rodzina ormiańska *Duzaglou* miała w dzierżawie mennicę pod naczelnictwem *Abdurahmanna*, który niedawno otrzymał urząd Kiaja-Beja, czyli ministra spraw wewnętrznych. Ze złożonych rachunków okazało się, iż brakuje 22,000 kies, i dnia 14 b. m. dzierżawcę *Duzaglou* wtrącono do więzienia. Przekonano się oraz, iż wybijane pieniądze nie doważały i nie miały przepisaney proby. Niedawno mianowany minister spraw wewnętrznych, został dnia 17 b. m. zrzucony z urzędu, i zaprowadzony do pałacu *Tcheusch*, a dom jego, skarby i sprzęty zapieczętowano. Osadziwszy rząd rodzinę *Duzaglou* w więzieniu, i wziąwszy w sekwestr ruchomy i nieruchomy jey majątek, podobnież sobie postąpił ze wszystkiemi ormianami, będącemi przy mennicy, lub użytemi do kupowania srebra. Ludzie ci potrafili się zbogacić, wystawiali pałace, zakładali ogrody i zbytkowali, co wzniecilo zazdrość w turkach, a szczególniey janczarach. Żony ich, dzieci i służących oddano pod opiekę patryarchy ormiańskiego. Słychać, iż kilku brano już na tortury, aby wyznali, jaki majątek posiadają i gdzie go złożyli. Nastąpi teraz inne urządzenie mennicy. Chciano ją oddać żydowi wexlarzowi; lecz znaleziono w archiwum, iż dawno jeszcze Sułtan *Mustafa* rzucił klątwę na żydów, i na wieczne czasy oddalił ich od mennicy. *Suda Effendi*, były minister interesów zagranicznych, został mianowany ministrem spraw wewnętrznych na mieyscu zrzuconego z urzędu *Abdurahmanna*.

Posłowie Dejów Algierskiego i Tunetańskiego oddali d. 12 b. m. W. Sułtanowi zwyczayne co lat 3 podarunki. Składały się z kosztownych kamieni, pereł, korali, strzelb bogato oprawnych, rzędów na konie, paradnych ubiorów, pięknych dywanów, skór lwich i tygrysich, młodych strusiów, dwóch lwów, oraz kilku koni i byków.

Wolno Drukować. Ignacy Rasska Kom. Cens. Cal. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi pism perio

Ogłoszenia.

1. Od Rządu gubernialnego litewsko-grodzieńskiego ogłasza się: iż znaydujące się w gubernii grodzieńskiey skarbowe majątki, w przyłączoney tu wiadomości wyrażone, będące teraz w dzierżawie u nieakuratnych w opłacie arendownego dochodu, dla rychleyszego odzyskania tey należności, naznaczone oddać z publicznego targu w 12 letnią arendowną dzierżawę, od dnia 12 apryla następującego 1820 roku; zatém życzący wziąć w dzierżawę takowe majątki, zechcą przybydź z pewnemi ewikcyami dla targow do Izby Skarbowey grodzieńskiey, na terminy: pierwszy dnia 12, drugi 18 a trzeci ostateczny 30 mca januaryi tegoż 1820 roku. Dnia 27 oktobra 1819 roku. *Expedytor Krupowicz.*

Wiadomość o Skarbowych Starościńskich majątkach w gubernii grodzieńskiey, naznaczone oddać przez publiczną licytacyą w 12 letnią arendowną dzierżawę, od dnia 12 apryla następującego 1820 roku.

Nazwiska powiatów i majątków w nich znaydujących się.	Stan majątku podług lustracyi.						
	Folwarki	*Wioski*	*Liczba dymów*	*Liczba dusz płci męzkiey, podług rewizyi 1816 roku*	*Rocznego dochodu podług lustracyi liczy się* Srebrem		
					Rub.	*kop.*	
w Powiecie Słonimskim:							
Woytowstwo Miżewickie - - -	1	4	157	285	975		
Starostwo Słonimskie - - -	1	4	138	295	692	5	
Starostwo Lisowickie albo Przewłoka mała	1	2	10	32	591	99¼	
w Powiecie Prużańskim.							
Dzierżawa Dymniki - - - -	1	1	29	52	607	76	
w Powiecie Lickim:							
Woytowstwo Lickie - - - -	—	—	—	—	51		*w tych majątkach, znayduje się sama ziemia*
Dzierżawa Oszmianniki - - -	—	—	—	—	25	95	
Dzierżawa Likancy - - - -	—	—	—	—	9		
w Powiecie Nowogródzkim:							
Pustosz Lipniszki - - - -	—	—	—	—	9	79	
w Powiecie Wołkowyskim:							
Dzierżawa Zarzecze - - - -	—	—	—	—	103	5	

Expedytor Krupowicz.

---

1. Niżey podpisany, podług prawa wieczysto-przedażnego w roku 1819 maja 10 dnia dattowannego i w Ziemstwie Grodzieńskim przyznanego, ogulnych dóbr po zeszłym Janie Karolu Stryjeńskim Szefie gwardyi b. pieszey Lit. pozostałych, Brzosłowica mała, zowiących się, w Gubernii i Pcie grodzieńskim położonych, stawszy się dziedzicem zawiadamia: iż W. Piotr Stryjeński, sukcessor i dziedzic po zeszłym Szefie tego majątku, zostawił w ewikcyi do lat trzech, summę sobie należną sto pięćdziesiąt tysięcy zł. pol. Ktoby tedy mianowicie z pretensorów lub kredytorów na tabelli nieumieszczonych, do tych dóbr, jakąkolwiek miał pretensyą: niech raczy niżey podpisanego uwiadomić przez pozwy, na tey summie położyć się powinne. Bo gdy licząc od datty przedażnego prawa, przez lat trzy przemilczy, sam sobie winien będzie; albowiem stosownie do przepisu ustaw krajowych, żadnych ciężarów i pretensyow o sukcessyą, dziedzictwo, lub kredyt summowny formowanych, pomienione dobra, znosić nie będą, i od nich wolnemi zostaną.

Franciszek Wołkowicki.

2. *Roku 1819 mca 8bra 29 dnia, Sąd Taxatorsko Exdywizorski w maiętności Wiieykach exystujący uprzedziwszy kilkakrotnie przez Kuryera Litsgo kredytorow W. Szambellana Krzywkowskiego, że się na ukończenie tey Exdywizyi ziechał, postanowił przez tegoż Kuryera Litsgo onychże zawiadomić, że nieodmiennie dnia 6go 9bra terazn. roku całą sprawę weźmie bez naymnieyszey przewłóki do namowy, i że na niestawaiących kredytorach Szamb. Krzywkowskiego wieczną amissyą w rzeczy zapisze, zapowiada, i to poraz ostatni ogłosić postanawia. Datt 1819 8bra dnia Wiieyki.*

Paweł Smigielski Sędzia Grodz. Wil. Exdy.
Piotr Kielpsz Sędzia Grodzki Wiłkomir i Exdywizor.
And. Olechnowicz Pisarz Gr. Upit. Exdyw.
Kazimierz Hryniewicz Regent Ziemski Brasł. i Exdywizorski.

---

2. *Wyjeżdża za granicę do Austryi, Prus, i Polski za własnymi interesami, Wileński mieszczanin Starozakonny Owsiey Zelikowicz Zelikman na miesięcy jedynaście.*